

Наталія Васильєва

ПІСЛЯ
ОСТАННЬОЇ
КРАПКИ

Харків

 ВИДАВНИЦТВО ВІДКРИТТЯ

2022

Васильєва Н.

Після останньої крапки / Наталія Васильєва. —
Харків, Відкриття ; Київ, Поліпринт : 2022. — 246 с.
ISBN

Отже, ви пишете — вітаю!..

- *Що робити після того, коли ви закінчили свій твір?*
- *Як відредагувати його самостійно і як зрозуміти, що редагування закінчено?*
- *Як працювати із редакторами і бета-рідерами, як сприймати критику?*
- *Як видати книгу, яким шляхом піти до своєї мети: друк у видавництві чи самвидав?*
- *А коли книга вже вийшла — як її продавати і презентувати, як розповідати про неї?*
- *Що робити потім, коли всередині тиша і не пишеться?*

З радістю поділюся своїми знаннями і досвідом, адже так вийшло, що літературна творчість та видання книжок є невід'ємною частиною мого життя.

Настав момент — і для вас, і для мене — коли кількість перейшла у якість.

Час діяти!

УДК 821.161.2

*Уклінно дякую всім, хто боронить нашу країну,
хто їм допомагає.
Без вас не було б ані цієї книги,
ані мене.*

*Слава Україні!
Героям Слава!*

ЗМІСТ

Від авторки	8
-------------------	---

ВСТУП

1. Хто я такий?	11
2. Що я пишу?	16
3. Яким я маю бути, щоб досягти своєї мети?	21

РОЗДІЛ 1. РОБОТА З ТЕКСТОМ

ГЛАВА 1. ВСТУП ДО РЕДАГУВАННЯ

1.1. Навіщо редагувати? <i>Гра в пінг-понг</i>	24
1.2. Яким має бути відредагований художній твір? <i>Три кити для Землі</i>	28
1.3. З чого почати редагування? <i>Переклад з людської на людську</i>	30
1.4. Загальні правила редагування. <i>Зберігаймо спокій, як казав Карлсон</i>	32
1.5. Рівні редагування. <i>Велиб і вшир</i>	32
1.6. Як сприймати критику (зворотний зв'язок). <i>Мураха в лапах</i>	39

ГЛАВА 2. ІНСТРУМЕНТИ РЕДАГУВАННЯ

РІВЕНЬ ПЕРШИЙ: КОРЕКТУРА

2.1. Знаком оклику зі знаком питання з трикрапкою та ще й курсивом з великої літери по голові	43
2.2. Музика тексту	44
2.3. Чари страшної краси	46
2.4. Канцелярит	48

РІВЕНЬ ДРУГИЙ: РЕДАКТУРА

2.5 Коко Шанель із самурайським мечем	49
2.6 А яблучко ціле?	52
2.7 Її величність — Логіка	55
2.8 Табу на правду	59
2.9 Золото і срібло ваших слів	65
2.10 Зуби — кораблі пустелі. <i>Шаблони й штампи</i>	70

РІВЕНЬ ТРЕТІЙ: КРИТИЧНЕ ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ТЕКСТУ

2.11 Діє, дій!	76
2.12 Ідея твору. «Розпрягайте, хлопці, коней!»	81
2.13 Правило загального і частки. <i>Рожевий слон, або Я не абсолют</i>	88
2.14 Пряма непряма мова	94
2.15 Константа відкриття	95
2.16 Ядро горіха	97
2.17 Ризик — справа шляхетних	100
2.18 Чистіший над усе	102
Бонус 1. Практична частина	104

РОЗДІЛ 2. ШЛЯХ ДО ДРУКУ

ГЛАВА 1. ПЕРЕД ТИМ, ЯК ВИДАВАТИ

1.1 Навіщо мені книга?	126
1.2 Все має свою ціну. Книга як товар	129

ГЛАВА 2. ВИЗНАЧАЄМО ДОЛЮ КНИГИ

2.1 Електронна книга. Скринька з подвійним дном	142
2.2 Самвидав. <i>Мій ласкавий і ніжний звір</i>	145
2.3 Як видати книгу самвидавом	147
А. Де шукати гроші? Розрахунки	148
Б. Коректура і редагування	149

В. Верстка і дизайн	151
Г. Ілюстрації та обкладинка	154
Г. Друк. Вибір типографії	158
2.4 Видавництво. Мрії збуваються	161
А. Як обрати видавництво?	165
Б. Які бувають видавництва?	166
В. Як причарувати видавництво?	169
Г. Варіанти друку у видавництві	173
Г. А якщо відмова? Білі ворони на снігу	174
Бонус 2. Авторське право і плагіат	176

РОЗДІЛ 3. ПІАР І ПРОМОЦІЯ КНИЖОК

1. Основні положення. <i>Домовляємось на березі</i>	181
2. Навіщо це потрібно? <i>Кола на воді</i>	183
3. Самоідентифікація. <i>Особистий бренд</i>	188
4. Соціальні мережі. <i>Свій серед чужих</i>	191
4.1 Правила перебування у соцмережах	193
4.2 Не блогер, а письменник	194
4.3 Трійця коней в телефоні	198
4.4 Співпраця з книжковими блогерами	201
5. За межами соцмереж. Колаборації. Книгорозповсюдження.	203
6. Презентації. <i>Різні та рівні</i>	206

РОЗДІЛ 4. ЩО РОБИТИ, ЯКЩО НЕ ПИШЕТЬСЯ

1. На вулицю — кроком руш!	218
2. Психологічний блок №1. <i>Геній чи нездара?</i>	219

3. Психологічний блок №2.	
Так багато всього написано, чи варто мені?	219
4. Концентрація. Прибираємо зайве з голови	221
5. Зосередитися і розслабитися	222
6. А як же натхнення?	225
7. Мотивація внутрішня і зовнішня	226
8. Письменнику — писати! (І читати)	228
9. Мій секретний секрет	230
Бонус 3. Письменські вправи	233
Бонус 4. Вірші мене не полишають	238
Наостанок	241
Про авторку	243

ВІД АВТОРКИ

Отже, ви пишете.

Вітаю і співчуваю! Кожен митець — співак, художник, скульптор, письменник — найщасливіша та найнещасніша людина водночас. Створювати щось нове, вигадувати дивовижні світи, відкривати небачені обрії — дух захоплює від емоцій. Але чи не щодня постають питання: чи зможу я, чи варто мені, чи, може, не треба?.. Радість маленьких відкриттів надає крила, а розпач невдалих спроб, яких часто-густо буває більше, ніж вдалих, забирає всі сили.

Але все ж таки ми знову й знову беремося за ручку, олівець або сідаємо за комп'ютер, бо всередині нас є щось таке, що не дає спати вночі, підштовхує до реалізації, сидить у голові й у серці.

Мій досвід роботи в книжковій сфері становить понад 11 років. За освітою я — бібліотекарка, книгознавиця, за професією — дизайнерка-верстальниця, за покликом душі — письменниця й літературна редакторка.

Автори звертаються до мене за допомогою в редагуванні, верстці або в промоції. Останнім часом — за всім разом. Найчастіше мені ставлять одні й ті самі запитання: як видати книгу? Яким накладом? Яку зробити обкладинку? Чи додавати зображення? Чи ділити текст всередині на розділи? Як відредагувати книгу так, щоб не загубити найцінніше в ній — власне авторське «я»? Як розповісти про книгу так, щоб її купили? Скільки презентацій робити й де саме? У пошуках відповідей на ці питання мені вдалося сформулювати систему, за якою я працюю з авторами.

На початку 2019 року в мене виникла ідея розповісти в одній книзі все, що знаю, про створення, видання і промову книжок.

Для розділу про редагування мені потрібні були приклади недосконалих творів. Таких в інтернеті сила-силенна. Але після консультації з юристкою я все-таки вирішила не брати тексти авторів-початківців. Мій аналіз хтось міг би сприйняти як приниження гідності, а в мене навіть думки про те не було. Мені дуже хотілося показати в книзі реальний матеріал, але зрештою я пішла на компроміс із собою. Усі тексти-приклади — мої, якщо не зазначено інакше, імена авторів, про яких я розповідаю, змінені, а всі збіги з реальними творами з інтернету є випадковими.

Книгу я писала 3 роки. Багато чого змінилося в моєму житті за цей період. Ніколи не думала, що наважуся, але в лютому 2021 року зробила це — відкрила власне видавництво «Літера V». Про перший рік моєї праці на чолі видавництва можна окрему книгу писати — такою виявилася ця складна і страшенно цікава справа. Дорогу здолає той, хто йде. У моїх творчих планах надалі — друга збірка оповідань, і, можливо, роман.

Під час підготовки книги до друку почалася повномасштабна війна. Назву видавництва довелося змінити на «Відкриття». Водночас із новою назвою ми стали ближчими до своєї суті, адже продовжуємо видавати сучасних українських письменників і відкривати нові імена.

Тепер ніхто й ніщо не буде таким, як раніше, зміни торкнуться й книговидання, вони вже відбуваються. Можливо, у перевиданнях цієї книги я зможу повніше розповісти про них, а нині книга виходить у світ із мінімальними змінами.

Дякую Ользі Степанівні Тараненко, керівниці літературної студії «Зав'язь», за все те, що вона зробила для всіх нас. Від літературної студії я маю цінності та пріоритети,

і у своїй творчості, і в літературі загалом, вміння слухати і коректно висловлювати думки, а також абсолютну любов до книжок.

Дякую Ользі Вікторівні Чистяковій, Антоніні Тимченко та Олександрі Ломаці, моїм колегам та партнеркам по проєктам «Харків: люди, події, дати», «Молода Слобожанщина» та видавництво «Відкриття» відповідно, за те, що ви завжди поруч, я відчуваю вас міцною стіною і своїми крильми водночас.

Дякую юристці Ользі Бурштин за консультації з авторського права.

Дякую кожному автору, хто пройшов мій курс лекцій «Після останньої крапки» які я читала за матеріалами цієї книги у лютому — травні 2021 року в Zoom.

Дякую кожному автору, який довірив мені свій рукопис, за наш спільний досвід, за можливість бути почутою. Радію за ваші успіхи, вболіваю за вашу творчість. Так тримати!

Дякую моїм рідним і близьким, хто підтримував мене, був завжди поруч.

Відверто: простіше радити, ніж робити. Іноді взагалі здається, що давати поради марно: той, хто шукає відповіді, однаково не зупиниться, доки їх не знайде.

Однак я вірю, ні — знаю, що ця книга дійсно потрібна тим, хто йде шляхом письменства. Вона зробить його простішим і легшим.

Буває, порушую свої ж правила, бо я теж людина, жива і справжня. Але все, що раджу вам, винесено із серця. Колись я змогла допомогти собі, а потім — тим авторам, які зверталися до мене. Тепер весь свій досвід, знання і тепло я дарую вам, любі читачі.

З повагою, Наталія Васильєва